

Mere lærkesang

Årsberetning 2012

Dansk Ornitologisk Forening

Fokuseret beskyttelse af hvidbrystet præstekrave

I Danmark yngler den hvidbrystede præstekrave kun på Rømø og Fanø i Vadehavet. Her findes en lille bestand, som i 2012 talte 56 ynglepar, hvoraf langt de fleste findes på Rømø. Siden midten af 1990'erne har denne bestand ligget ret stabilt på 50-70 par. Den danske bestand er en del af den nordvesteuropæiske bestand på 62-70.000 par.

Arten yngler ofte i løse kolonier på brede badestrande, hvilket medfører, at megen yngel går tabt. Det er derfor sandsynligt, at man på de danske ynglepladser vil kunne styrke bestanden ved at beskytte ynglepladserne mod forstyrrelser fra mennesker, hunde og ræve. Dette undersøger DOF i Projekt Fokuseret Fugleforvaltning, som er finansieret af Villumfonden.

Indhegning og afskærmning af visse yngleområder i den kommende ynglesæson skal belyse, om ynglesuccesen og ungerens overlevelse er højere i disse områder sammenlignet med områder, som ikke beskyttes.

*DOF har med sit projekt, Fokuseret Fugleforvaltning, sat fokus på den hvidbrystede præstekrave.
Fotograf: Helge Sørensen*

TEMA

Mere lærkesang

"Jeg ved en lærkerede". Ordene fremkalder Carl Nielsens smukke toner for danskernes indre øre. Særligt DOF's medlemmer hører dog også lærkens utrættelige sang under forårshimlen.

Siden 1970'erne er 60 procent af den danske ynglebestand forsvundet. Det ved vi fra de såkaldte punkt-tællinger, som over 300 utrættelige DOF-medlemmer gennemfører hvert år. Årsagen er selvfølgelig, at det intensive landbrug fjerner lærkernes livsgrundlag.

Men der kan gøres noget. En gruppe frivillige og ansatte fra DOF fik syn for sagn, da de besøgte den engelske Hope Farm, som er et forsøgslandbrug, der drives af vores engelske søsterorganisation, Royal Society for the Protection of Birds. Her har forskerne eftervist den danske vildtbiolog Peter Odderskærs forsøg fra 1990'erne, som viste, at det kan lade sig gøre at få lærkerne tilbage på en ganske enkel facon, nemlig ved at efterlade små, bare pletter i de dyrkede marker. Og uden at det går nævneværdigt ud over produktionsresultatet.

DOF ville gerne prøve metoden af i Danmark. Men der var lige et problem: Landbrugerne risikerede at blive trukket i EU-støtte, hvis de havde bare pletter i markerne. Det problem fik DOF og de andre grønne organisationer løst i 2012 ved at overbevise NaturErhvervstyrelsen om, at de skulle ændre vejledningen, hvilket de herefter gjorde.

I 2012 gennemførte DOF så et forsøg i samarbejde med landmænd i Vestjylland, hvor vi viste, at lærkerne yngler med stor succes på de små lærkepletter. Forsøget blev overvåget og grundigt dokumenteret af nogle af DOF's medlemmer i det vestjyske. I de kommende år vil vi arbejde for, at den enkle løsning med lærkepletter breder sig, så vi igen får lærkerne tilbage.

Historien er et godt eksempel på, hvordan DOF arbejder. Vi benytter os af videnskabelige metoder til at overvåge naturen. Langt størstedelen af arbejdet udføres af DOF's egne medlemmer, godt støttet af vores dygtige ansatte i Fuglenes Hus. Vi søger viden i udlandet og gerne hos vores søsterorganisationer i BirdLife International. Vi arbejder politisk for at fremme de mål, vi har sat os. Og vi er i dialog med andre parter,

Fotograf: Helge Røjle Christensen

der hjælper os med at forbedre naturens vilkår. På den måde prøver vi at sikre befolkningen, at de stadig kan lytte til lærkens sang om foråret.

2012 var et godt år for DOF. Foreningen har udvidet sine aktiviteter, bl.a. med et stort Atlas-projekt, som i de kommende år vil engagere 1000 medlemmer i en storstilet undersøgelse af Danmarks ynglefugle og vinterfugle. Og vi har indgået en aftale med Miljøministeriet om at bidrage til overvågningen af danske fugle i de kommende fem år. Økonomisk kommer foreningen ud af året med et overskud på ca. 350.000 kr., hvilket er helt nødvendigt for at sikre foreningens økonomi på længere sigt. Medlemsmæssigt bevarede foreningen status quo på ca. 16.000 medlemmer.

Læs mere om de mange spændende resultater af DOF's arbejde i 2012 i denne årsberetning.

Egon Østergaard
Formand

BESKYTTELSE

Viben er en af de agerlandsarter, befolkningen vil kunne få bedre mulighed for at opleve i naturen med indførelsen af randzoner, der græsses.
Fotograf: Peter Vadum

Nationalparker og intensivt landbrug er uforenelige

Store, intensivt dyrkede landbrugsarealer hører ikke hjemme i en nationalpark, mener DOF. Slet ikke, hvis der ingen udsigt er til naturgenopretning eller eksten-siveret drift. Da det i marts stod klart, at oplægget til Nationalpark Skjern Å så ud til at få et meget stort indhold af dyrkede marker, og da kommunalbestyrelsen i Ringkøbing-Skjern Kommune ikke ville være med til at inddrage den sydlige del af Ringkøbing Fjord inklusiv Tipperne og Værnengene, meldte DOF klart ud, at sådan en nationalpark ville være ligegyldig og devaluere konceptet

i Danmark. DOF var derfor tilfreds med, at Nationalpark Skjern Å blev taget af bordet. Danmark har i øjeblikket tre nationalparker: Vadehavet, Thy og Mols Bjerge.

Brede randzoner er godt for fuglelivet

DOF er særdeles tilfreds med, at muligheden for at dyrke energiafgrøder i de nye 10 m brede randzoner langs vandløb og søer nu er fjernet. Af hensyn til såvel dyre- og plantelivet som af landskabelige hensyn er dyrkning af energipil og tilsvarende energiafgrøder på disse lavbundsarealer særdeles uheldig og uønsket.

Store intensivt dyrkede landbrugsarealer hører ikke hjemme i nationalparker.
Fotograf: Peter Vadum

DOF ønsker, at befolkningen får gode muligheder for oplevelser i naturen, hvilket bl.a. kræver adgang til naturen, og derfor hilser DOF også muligheden for offentlig adgang i randzonerne velkommen. Derimod er DOF ikke interesseret i offentlig adgang til hegnede, afgrænsede naturarealer langs vandløb og søer, som fuglebeskyttelsesmæssigt er de områder, som DOF vurderer som værende mest sårbare over for offentlig færdsel.

Natur- og landbrugskommissionen nedsat

Regeringen nedsatte i foråret 2012 en uafhængig Natur- og Landbrugskommission, der skal fremlægge forslag til løsninger af landbrugets økonomiske krise såvel som naturens og miljøets krise.

DOF har over for kommissionens formand, Jørn Jespersen, advokeret for løsninger, der gør en forskel for naturen og biodiversiteten i Danmark. Vi udarbejdede således i efteråret 2012 et omfattende katalog over intelligente virkemidler til løsning af landbrugets og naturens kriser. DOF foreslår bl.a. oprettet en statslig naturfond, der samler og omfordeler offentlige midler til naturformål, således at indsatsen bedre kan målrettes og prioriteres.

DOF har desuden deltaget aktivt i en følgegruppe til Natur- og Landbrugskommissionen, der blev nedsat i forsommeren 2012 med repræsentanter fra både naturbeskyttere, forbrugerinteresser, erhvervet og de finansielle institutioner. DOF har ved møderne desværre oplevet, at landbrugserhvervet og finanssektoren har givet udtryk

for et traditionelt og konservativt syn på løsninger af erhvervets krise uden hensyn til naturinteresserne.

Vandtopmøde indleder ny proces med vandplaner

Staten er gået i gang med forberedelsen af den næste generation af vand- og naturplaner, som skal vedtages i 2015. Før vedtagelsen af de nuværende planer indsendte DOF's frivillige i hundredvis af ideoplæg og høringssvar med konkrete forslag og fejlrettelser, men vi følte ikke, at vi blev hørt.

Miljøminister Ida Auken har erkendt, at den hidtidige topstyrede proces ikke fungerer. Hun har derfor indbudt en række interesseorganisationer og institutioner til at indgå i en dialog om, hvordan vi får skabt bedre vandplaner med en bredere folkelig forankring. DOF har deltaget i dette arbejde med næstformand Niels Riis, som blandt andet har været lukket inde på et fynsk slot i et døgn sammen med ministeren, embedsmænd og 25 andre organisationsfolk for at få lagt en ny køreplan for de næste vandplaner.

DOF's lokalafdelinger har i årets løb bidraget med kommentarer til en lang række af kommunernes handleplaner for beskyttelse af vandmiljøet. Siden har Natur- og Miljøklagenævnet underkendt statens 23 vandplaner, og det betyder, at beskyttelsen af vandmiljøet nu igen bygger på amternes tidligere regionplaner, og at en del af arbejdet med vandplanerne nu skal gå om.

*Der skal lægges en ny køreplan for de næste vandplaner. Processen blev indledt af et vandtopmøde.
Fotograf: Henrik Kisbye*

*Lokale skovbrugere transporterer junglegummi til det nærmeste marked.
Fotograf: Charlotte Mathiassen*

Vanskelige forhold for naturbeskyttelse i Indonesien

DOF er engageret i to naturbeskyttelsesprojekter i Indonesien – Harapan på Sumatra og Mbeliling på Flores. Harapan-projektet skal bevare og genoprette et skovområde, der udgør en tredjedel af den resterende lavlandsregnskov på Sumatra.

Harapan-skoven trues af tusinder af immigranter og spekulanter, der ødelægger skoven for at plante oliepalmer. Dette sker ofte med støtte fra andre indonesiske NGO'er. Den indonesiske regering har lovet at bekæmpe de illegale aktiviteter, men indtil videre uden større effekt. DOF's projekt samarbejder med skovens oprindelige befolkning, lokalsamfund og de fattigste immigranter om at genoprette skoven gennem træplantning og andre initiativer. Til gengæld kan disse befolkningsgrupper bosætte sig i bestemte områder af skoven og udnytte den bæredygtigt med f.eks. dyrkning af junglegummi, der er en vigtig indtægtskilde for lokalsamfundene i og omkring Harapan.

*Statsskovvæsenet i Uganda har nu afholdt en høring for alle parter vedrørende en ny forvaltningsplan for Echuya-skoven.
Fotograf: Lars Engmark*

Fuld damp på bæredygtig skovforvaltning i Uganda

Hele det brede spektrum af indsatser i og omkring Echuya-skoven i Uganda ruller nu efter en lidt langsom opstart. Statsskovvæsenet har levet op til deres løfter om en bred inddragelse af alle parter i høringen om en ny forvaltningsplan for skoven.

I høringen deltog nøglepersoner i statsskovvæsenets hovedkvarter, embedsmænd fra både Kisoro og Kabale, en lokal skovforskningsinstitution, Batwa-pygmæernes interesseorganisation og NatureUganda, som er DOF's BirdLife-partner. Men derudover var der også deltagere fra landsbyerne i hvert af de ni sogne, som omgiver Echuya-skoven.

En revideret forvaltningsplan er af største vigtighed for DOF, idet den er grundlaget for en stor del af vores arbejde med at sikre en bæredygtig udnyttelse af skovressourcerne til glæde for både mennesker og fugle.

Kenyas caretakernetværk er kommet godt videre

DOF har støttet knap 4 års intenst projektarbejde med styrkelse og dannelse af 14 Site Support Groups i det kenyanske caretakernetværk. Områderne spænder vidt geografisk og i størrelse, fra det store delta ved Tanaflodens udmunding i det Indiske Ocean, over højlandsgræsland i Kinangop til små isolerede skovstykker i Taita Hills, men fælles for dem alle er, at de er meget vigtige for fuglelivet og anden biodiversitet.

*Planteskoletræning af Site Support Group-medlemmer
Fotograf: Thomas Lehmborg*

Støtten til grupperne indeholdt hjælp til organisationsopbygning, træning i relevante færdigheder, tilknytning til det nationale caretakernetværk og deltagelse i de årlige møder, planlægning, prioritering og gennemførelse af aktiviteter såsom natur- og fugleovervågning. En anden vigtig side af caretaker-arbejdet var at gøre gruppernes medlemmer i stand til at udøve fortalervirksomhed i især lokalområderne, og det lykkedes bl.a. at sikre 13 af de 14 grupper permanent deltagelse i de kommunale miljøkomiteer.

Kirkeuglen er et eksempel på en art, der ikke er omfattet af internationale forpligtelser, men alligevel er i fare for udryddelse i Danmark. Tidligere ynglede der formentlig flere tusinde par her i landet, men siden er arten gået stærkt tilbage, så vi nu kun har omkring 50-60 par. Kirkeuglen kan meget vel blive den næste fugleart, der forsvinder helt fra den danske fauna, hvis ikke der gøres en aktiv indsats for at forbedre den levested. Fotograf: Klaus Dichmann

I tre områder støttede DOF også indkomstskabende aktiviteter såsom biavl/honningproduktion, træplantning og økoturisme, som alle i varierende udstrækning viste sig lukrative for de lokale samfund. I forbindelse med afslutning af projektet producerede DOF en video til YouTube om projektets resultater.

Scan QR koden med din smartphone og se videoen
Eller gå ind på: dof.webstream.dk/webtv

Danmarks natur frem mod 2020

Biodiversitet er mangfoldigheden af liv og levesteder, og beskyttelse af den biologiske mangfoldighed bør have en fremtrædende plads i Danmarks politiske strategi. Men det er desværre ikke tilfældet. Målsætningen om at stoppe tilbagegangen i Danmarks biologiske mangfoldighed senest i 2010 blev således langtfra nået.

Danmark og EU har i stedet besluttet at stoppe tabet

af biodiversitet inden 2020. Som et bidrag hertil udgav de grønne organisationer i 2012 rapporten Danmarks natur frem mod 2020, redigeret af Hans Meltofte. Den giver fagligt funderede og konkrete bud fra 35 universitetsforskere på, hvad der skal til for at nå målsætningerne.

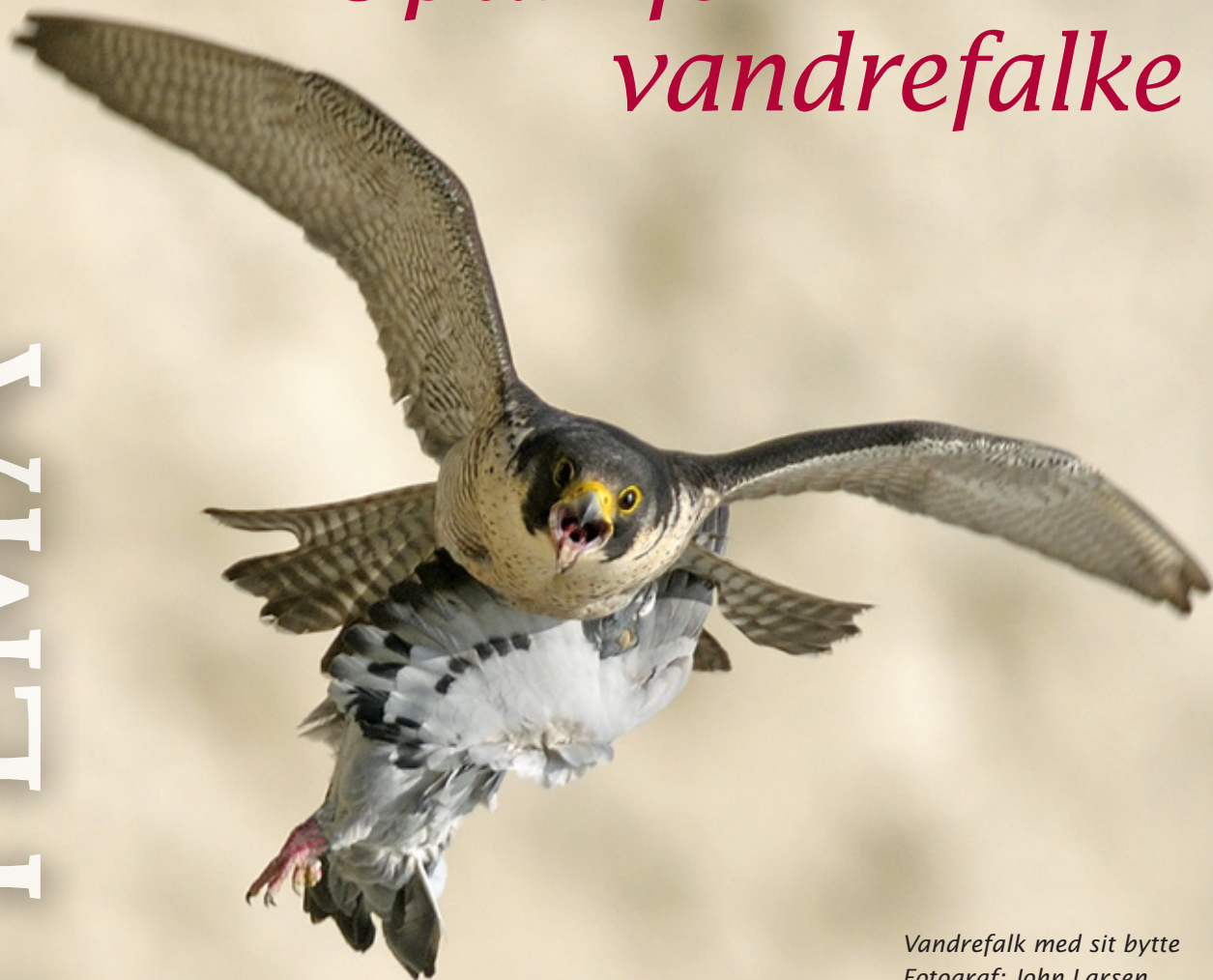
Målgruppen er dels det politiske administrative system, dels medlemmerne af relevante NGO'er for derigennem at klæde dem bedst muligt på til at deltage i den offentlige debat både lokalt, regionalt og nationalt.

Optur for vandrefalke

TEMA

Vandrefalk med sit bytte
Fotograf: John Larsen

Ynglesæsonen 2012 blev et rekordår for vandrefalken i Danmark, idet hele 6 par fik sammenlagt 13 unger. Halvdelen ynglede på Møns Klint, 2 par på Bornholm og et par på Stevns Klint. Derudover var der i 2012 yderligere 6 stedfaste par (på Møn, på Bornholm, i København og ved Kolding), som udviste yngleadfærd, men som dog ikke fik unger på vingerne. Vandrefalken trives godt i det danske landskab, og DOF's indsats igennem Projekt Fokuseret Fugleforvaltning, som er finansieret af Villumfonden, er med til at sikre, at arten får mulighed for at opbygge en stabil bestand.

Fokuseret forvaltning af vandrefalke

Vandrefalken er en af de udvalgte arter i Projekt Fokuseret Fugleforvaltning, hvor DOF målrettet arbejder på at beskytte og øge ynglebestanden af otte sårbare og truede ynglefugle i Danmark. Som led i projektet, der blandt andet skal sikre vandrefalkens

fortsatte udbredelse i Danmark, vil der i alt blive opsat fem redekasser på egnede vandrefalkelokaliteter. Med det nuværende antal ynglepar er kernelokaliteterne Møns Klint, Stevns Klint og Slotslyngen ved Hammeren på Bornholm formentlig nu fuldt optaget. En fortsat fremgang for vandrefalken i Danmark skal derfor primært ske i kraft af redekasser på andre potentielle ynglelokaliteter i Danmark.

En vigtig del af Projekt Fokuseret Fugleforvaltning har været at lave en analyse af, hvor og hvordan redekasserne skal sættes op for at hjælpe vandrefalken bedst muligt. I den forbindelse har DOF udarbejdet et notat, der udpeger en række egnede lokaliteter til opsætning af vandrefalkekasser, som tager hensyn til ønsket om at beskytte truede arter af eng- og vadefugle, der er blandt vandrefalkens byttedyr. Myndigheder og andre har dermed fået et vigtigt værktøj til en ansvarsbevidst forvaltning af vandrefalken i Danmark.

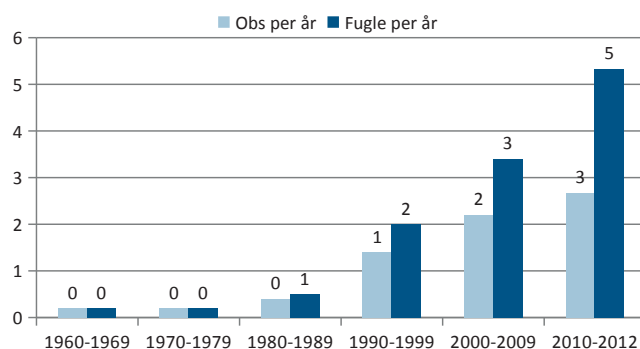

Ynglende stylvæløber i Danmark i 2012

For første gang nogensinde blev der konstateret stylvæløber med unger i Danmark i 2012. Parret yngede, og der blev set tre unger i Kongens Mose i Sønderjylland. Ungerne blev dog formodentlig ædt, inden de blev flyvedygtige. På to andre lokaliteter i henholdsvis Nordjylland og Sydøstjylland var der ligeledes yngleforsøg. I 1994 var der et par, der gjorde yngleforsøg på Tipperne, men uden succes.

Stylvæløber er blevet meget mere almindelig i Danmark i løbet af det sidste halve århundrede, idet både antallet af observationer og antallet af individer pr. observation er steget.

Stylvæløberen yngler hovedsagelig ved fersk- eller brakvand i Syd- og Sydøsteuropa, men dog også noget nordligere langs Atlanterhavskysten. I tørre år kan den opgave at yngle i Sydeuropa og i stedet bevæge sig mod nord og forsøge at yngle i områder, hvor forholdene er bedre, hvilket kan forklare de sporadiske yngleforsøg i Danmark og det øvrige Nordvesteuropa.

Antallet af stylvæløbere i Danmark i perioden 1960-2012.

Kilde: DOFbasen

Stylvæløberens udvikling bliver – i lighed med andre sjældne fugle – fulgt nøje af DOF's Sjældenhedsudvalg (SU), som foreningen har nedsat for at sikre den størst mulige troværdighed omkring arbejdet med danske fugle. SU består af 10 personer med et indgående kendskab til de danske (og potentielt danske) fuglearter. SU opdaterer løbende en liste over fund af sjældne fugle i Danmark, hvilket giver mulighed for at følge udviklingen af forekomsterne for hver enkelt art.

TEMA

Fotograf: Albert Steen-Hansen

VIDEN

*Dobbeltbekkasin
Fotograf: Ulrik Bruun*

Redskaberne udvikles til Atlas III

Atlas III-projektet skal i 2014-2017 kortlægge de danske ynglefugles udbredelser for tredje gang. Atlas III vil levere en opdateret status for de danske fugle, som vil kunne sammenlignes direkte med DOF's tidligere atlasundersøgelser fra 1970'erne og 1990'erne og således belyse tendenser i arternes udbredelse over tid.

Atlas-projektteamet er gået i gang med forberedelserne til projektet, først og fremmest metode- og softwareudvikling. Atlas III bliver anderledes end de tidligere atlasundersøgelser, først og fremmest fordi hele projektet bliver papirløst. Dette kræver en betydelig indsats i softwareudvikling, så både webdatabase og mobil-løsning er klar til søsætningen i foråret 2014.

Metoderne skal på den ene side være enkle, men samtidig producere data af høj kvalitet. At opnå sådan en balance kræver et grundigt forarbejde, og i den forbindelse har projektteamet blandt andet inddraget referencegruppen for projektet, trukket på erfaringer fra nyligt afsluttede udenlandske atlasundersøgelser og haft et frugtbart besøg hos British Trust of Ornithology i England. Metoden til tæthedsanalyser i Atlas III bliver således baseret på det britiske Breeding Bird Survey monitoringsprogram.

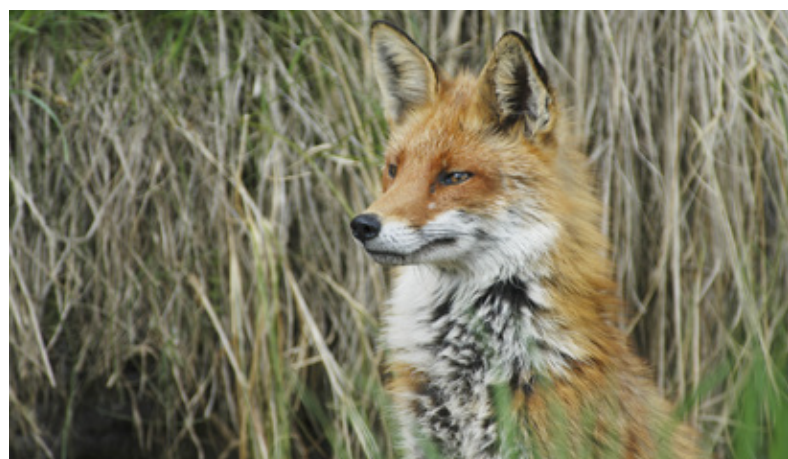
Måltrettet overvågning af sjældne fugle

DOF har indgået sin fjerde samarbejdsaftale med Miljøministeriet, denne gang for perioden 2013-2017. Aftalen omfatter en videreførelse/etablering af DOF's frivillige artskoordinatorknetværk for i alt 19 arter af truede og sjældne ynglefugle, som myndighederne er forpligtede til at overvåge: nordisk lappedykker, sort stork, hvid stork, skestork, sangsvane, bramgås, rød glente, havørn, blå kærhøg, kongeørn, fiskeørn, vandrefalk, plettet rørvagtel, hjejle, sorthovedet måge, dværg-

måge, sandterne, perleugle og høgesanger. Data om disse arter skal DOF levere løbende til Miljøministeriet til brug for den årlige NOVANA-fugleovervågning (det nationale overvågningsprogram for naturen og vandmiljøet), og den fortsatte overvågning vil derfor i endnu højere grad fremover anvende DOFbasen til rapportering. Derudover omfatter aftalen leverance af supplerende yngledata fra DOFbasen på 16 arter, som myndighederne overvåger i NOVANA samt leverance af data fra DOFbasen om ca. 10 arter til udarbejdelse af udbredelseskort. Dette er en fortsættelse af en aftale med DCE (tidligere DMU), som har løbet siden 2010.

DOFT

I 2012 publicerede foreningens videnskabelige tidskrift, DOFT, to monografier med resultaterne fra mange års undersøgelser: Ynglende vandfugle på Rågø 1974-2000 og Ynglende kyst- og engfugle ved Nissum Fjord 1983-2010.

*Blandt resultaterne fra de to monografier var dokumentation af, hvor ødelæggende tilstedeværelse af ræve og andre firbenede prædatorer er på fugleøer.
Fotograf: Jan Skriver*

OPLEVELSER

*En tornhalsejeler kom på besøg fra Asien.
Fotograf: Ole Zoltan Göller*

Alle kan deltage på Facebook

DOF's Facebook-side blev åbnet i foråret 2012 og har siden udviklet sig meget positivt. Ved årets slutning havde DOF 3472 venner, og tendensen er fint stigende. Aktiviteten på siden er stor, og DOF har flere likes på vores opslag end andre sammenlignelige naturorganisationer. Brugerne deltager ivrigt i diskussioner og stiller spørgsmål. I mange tilfælde kan vi bruge spørgsmålene og svarene på siden, så vi på den måde kan få fugleviden ud til et større publikum.

Brugerne er i høj grad mennesker uden specifik ornitologisk viden. Aldersgruppen er hovedsagelig fra 45 til 64 år, og kønsfordelingen er ca. 60 % kvinder og 40 % mænd, hvilket er den omvendte fordeling i forhold til DOF's samlede medlemskare. Facebook er et vigtigt brandingværktøj for DOF, og vores succes er heller ikke gået ubemærket hen. Vi blev brugt som det gode eksempel på et Facebook-kursus, som er blevet afholdt af kommunikationsbureauet Advice i efteråret 2012.

Ulv opdaget af ornitologer

Selvom man som ornitolog er begejstret for fugle, er det alligevel vildere at se en ægte, vild ulv på en fredsommelig fugletur. Det var, hvad der skete på en af DOF's arrangerede ture til Nors Sø i Thy, hvor otte ornitologer i et fugletårn fik en oplevelse for livet. Kim

*Det første billede taget af ulven i Hanstholm Vildtreservat.
Fotograf: Kim Frost*

Frost fik fotograferet ulven, og historien gik landet rundt i alle medier. Senere blev ulven fundet død, og en dna-prøve beviste, at Danmark havde haft sin første vilde ulv i 199 år.

Gyldent trekløver for feltornitologerne

Efterårsferiens uge 42 gik over i historien blandt danske feltornitologer med forkærlighed for sjældne fugle, da hele tre nye Danmarksarter befandt sig i landet. Den 21. oktober blev en tornhalsejeler set på Rømø i flere minutter af ornitologen Ole Zoltan Göller.

*Ringmærker
Mikkell Lausten
med manchurnattergalen,
der gik i nettet
14/10-2012.
Fotograf:
Finn Henriksen*

Samme dag fangede ringmærkeren Mikkell Lausten på Christiansø en olivenskovdrossel, der holdt til på øen måneden ud, og som fik adskillige ornitologer til at stile mod øgruppen. Få dage forinden havde Mikkell Lausten præsteret en førstegangsiagttagelse for Danmark, da en manchurnattergal fløj i hans ringmærkningsnet. Denne sjældne nattergal blev på Christiansø knap en uge.

På få dage havde Danmark på den måde besøg af en tornhalsejeler fra Asien, en olivenskovdrossel fra Nordamerika og en manchurnattergal formentlig fra egne i det nordøstlige Rusland. Og den 21. oktober befandt alle tre arter sig i Danmark.

Nye tilbud til DOF's kernemedlemmer

I april udkom det sidste nummer af medlemsbladet Fugle i Felten, og samtidig blev webmagasinet Pandion (www.pandion.dof.dk) lanceret. Pandion er DOF's fuglefaglige magasin og indeholder artikler om sjældne fugle, feltbestemmelse, rejser, personportrætter, nyheder fra DOF's videnskabelige projekter og et væld af nationale og internationale nyheder. Det digitale magasin har givet nye muligheder, som blandt andet inkluderer direkte transmission fra webcam samt mulighed for at kommentere artikler og nyheder. Det hele præsenteres i en form, der prioriterer de æstetiske oplevelser med fugle meget højt. Pandion kan læses både på smartphone og på tablets som f.eks. en iPad.

Samtidig med Pandions lancering blev endnu et nyt medlemstilbud introduceret til DOF's kernemedlemmer, nemlig meldesystemet DOF Bird Alarm, som anvendes til udmelding af fugleobservationer. Det nye system afløste DOFcall, som ved årets udgang blev lukket efter ti år. DOF Bird Alarm fungerer udelukkende på smartphones, og systemet giver et væld af muligheder for individuel brugeropsætning, som ikke var mulige på DOFcall.

Filmen Fuglejagten blev brugt som anledning til i tv og på Facebook at fortælle børn mere om fuglekiggeri.

Ornitologer på det hvide lærred

Det er muligvis ved at blive trendy at være ornitolog. I hvert fald har flere af DOF's medlemmer oplevet en usædvanlig interesse for deres hobby i de større medier. I juni gik familiefilmen Fuglejagten i biograferne. Her havde flere af DOF-Vestsjællands medlemmer medvirket som konsulenter og statister under optagelserne. Senere på sommeren blev tv-udsendelsen Fuglekongerne sendt. Den portrætterede de to ornitologer Rolf Christensen og Jørgen Munch Petersens indædte kappestrid om at have set flest fugle i Danmark.

I to år fulgte et tv-hold Rolf Christensen og Jørgen Munch Petersen, når de var i felten på jagt efter nye arter. På billedet ses Jørgen Munch Petersen under optagelserne.
Fotograf: Jens Søgaard Hansen

DELTAGELSE

Frivillige ringmærkere i Ghana

Tre frivillige ringmærkere har deltaget i arbejdet med at fange fugle og oplære ghanesiske ringmærkere sammen med vores BirdLife-partner Ghana Wildlife Society (GWS). Lars Hansen, Ole Amstrup og Michael Højgård Hansen var udsendt i hver tre uger, og de dækkede tilsammen perioden fra midt i januar til midt i marts. Fabricio Pardo, en spansk ringmærker, sluttede sig også til holdet på frivillig basis.

I modsætning til tidligere var arbejdet i Ghana fokuseret på skoven og landområdet omkring byen Damongo, som de seneste to feltsæsoner har vist sig at være det mest givtige område at arbejde i, og rent logistisk har projektet også haft gode forhold her. Københavns Universitet (KU) havde igen et hold studerende i Damongo for at studere de europæiske trækfugle i vinterkvarteret, og samarbejdet mellem DOF, KU og GWS fungerede eksemplarisk.

Genfangster af en broget fluesnapper mærket i Damongo året før samt en løvsanger mærket i Sverige var nogle af årets højdepunkter, og alt i alt blev der fanget 86 europæiske trækfugle i løbet af feltsæsonen.

Rejselystne frivillige tilbyder store oplevelser

DOF Travel er et udvalg under DOF København, som arrangerer ture og rejser for DOF's medlemmer. Turene og rejserne arrangeres og ledes af en stab på 40 frivillige turledere.

I 2012 er der gennemført 119 gratis småture med 981 deltagere. Derudover er der gennemført ni ture til Salt-holm med 90 deltagere, og 414 medlemmer har været på busture – primært til Skåne. Der er også gennemført 14 større rejser med 212 deltagere.

Aktiviteterne i DOF Travel bidrager økonomisk til driften af lokalafdelingen. Desuden er en del af DOF Travels overskud udmøntet til Fugleværnsfonden og internationalt fuglebeskyttelsesarbejde.

Formanden på besøg

I 2012 afsluttede DOF's formand, Egon Østergaard, sin bebudede besøgsrunde hos samtlige 13 lokalafdelinger, hvor medlemmer, bestyrelsesmedlemmer og repræsen-

*Nettene sættes op, så dagens ringmærkning kan påbegyndes.
Fotograf: Lars Hansen*

tanter fra Fugleværnsfondens arbejdsgrupper har haft mulighed for at diskutere, hvordan DOF gøres til en endnu bedre forening.

Møderne har været tilrettelagt af lokalbestyrelserne, og i flere tilfælde har der været indflettet et besøg i Fugleværnsfondens mange værdifulde naturområder, hvor lokale drivkræfter gør en stor indsats for at forbedre lokaliteterne naturmæssigt, optimere publikumsfaciliteterne og følge fuglelivets udvikling.

Besøgene har givet gode muligheder for at komme med input til DOF's strategi 2013-2016, men også en lang række andre emner har været diskuteret, som f.eks. den enkelte lokalafdelings udfordringer og prioriteringer, samarbejdet med de ansatte i Fuglenes Hus og det lokale samarbejde med de øvrige grønne organisationer.

De mange diskussioner og møder har efterladt det klare indtryk, at lokalafdelingerne yder en fantastisk arbejdsindsats for DOF, og engagementet er stort. Det var således en tilfreds formand, der omkring jul satte rejsetasken på plads efter en lang, men meget opløftende tur.

Havørneparret fra Tranekær ses her i det selvsamme træ, som den forgiftede hun blev fundet under godt 5 måneder senere.

Fotograf: Claus Dalskov

I 2012 blev to havørne forgiftet ved Tranekær Slot på Langeland. Her ses den døde hun i skovbunden under et træ.

Fotograf: Claus Dalskov

Forgiftning af store rovfugle

Der er i dag generelt i befolkningen en positiv holdning til rovfugle, men at ikke alt er fryd og gammen, viser de tilbagevendende forgiftnings-sager. I 2012 er DOF via sit store netværk af frivillige og naturentusiaster blevet bekendt med to forgiftede havørne ved Tranekær Slot på Langeland, en forgiftet kongeørn på Tjele Gods, en forgiftet rød glente på Frijsenborg Gods og en forgiftet rød glente ved Køge Å. I alle tilfældene var de store, flotte rovfugle forgiftet med det strengt forbudte pesticid carbofuran. Sagerne blev alle meldt til politiet, men desværre uden at det er lykkedes at påvise, hvem der er gerningsmændene.

Ny strategi handler om biodiversitet og frivillighed

I november vedtog repræsentantskabet DOF's strategi for 2013-2016. Strategien bygger videre på DOF's gode resultater og indsatserne i de fire spor: beskyttelse, viden, oplevelser og deltagelse. For den kommende periode blev det derudover vedtaget at arbejde inden for de overordnede temaer: biodiversitet og netværksdannelse, hvor netværk skal handle både om vores måde at støtte samarbejde på internt i DOF, men også eksternt med samarbejdspartner nationalt og internationalt.

En utrættelig rapportør

Sommeren 2012 bød på en meget speciel oplevelse for feltornitologen Tim Andersen, som sammen med Rene Rantzau kunne følge Danmarks første ynglepar af buskrørsanger. Fuglene yngede ved Vestvolden nær København, og hannen blev i nogle uger beundret af mange ornitologer, der alle betragtede den skønne sangfugl, som en tilfældig strejfgæst.

Men hannen var ledsaget af en hun, og de to ornitologer fulgte parret hen over sommeren, indtil ungerne fløj fra reden sidst i juli.

Tim Andersen hører til blandt de mest aktive feltornitologer i DOF og har været naturinteressert siden, han var en lille dreng. Barndomshjemmet lå i landlige omgivelser i Brøndbyøster, hvor agerhøns og bomlærker var almindelige ynglefugle, og Tim udforskede det lokale dyreliv med fokus på salamandre, sommerfugle og fugle. Fuglestemmerne har han kendt og holdt af, siden han fik Poul Bondesens bog Fuglesangen – en verden af musik fra 1960 med tilhørende LP-plade med alle de almindelige danske sangfugle.

Allerede som 12-årig blev Tim meldt ind i DOF og vænnede sig hurtigt til at føre notater om sine fugleobservationer. Den vane har han endnu, og for at undgå at skulle tage de mange optegnelser med sig i graven,

Buskrørsanger med føde til ungerne
Fotograf:
Lars Krogh

indberetter han til DOFbasen, hvor Tim Andersen i mange år har været at finde blandt de tre mest flittige indtastere. Tim har deltaget i flere af DOF's fugleundersøgelser og optællinger, og når Atlas III skydes i gang, deltager han naturligvis i projektet – præcis som han også har deltaget i de to forrige atlasundersøgelser.

Fugleinteressen er fortsat usvækket. Siden 2008 har Tim Andersen været på efterløn, hvilket har givet ham endnu bedre mulighed for at komme ud på de rigtige steder på de rigtige tidspunkter. Yndlingsfuglene er vadefugle og rovfugle, og mange timer går med at følge trækfuglenes flugt over Stevns eller Gilbjerg hoved. Han kører gerne efter sjældne fugle, men de almindelige fugle får størstedelen af opmærksomheden – og en sjælden fugl, der bliver til et ynglefund, kan i den grad få pulsen op.

TEMA

Tim Andersen betragter buskrørsangerne ved Vestvolden.
Fotograf: Rene Rantzau

ØKONOMI

Beretning

DOFs regnskab for 2012 viser et overskud på 362.741 kr. mod et budgetteret resultat på 435.000 kr. Årets samlede omsætning udgør 33 mio. kr. DOF's disponible egenkapital udgør ved udgangen af året 2,9 mio. kr. Den samlede egenkapital udgør 4,3 mio. kr.

DOF har ved udgangen af året 15.848 medlemmer mod 15.931 medlemmer ultimo 2011. En nettotilbagegang på i alt 83 medlemmer.

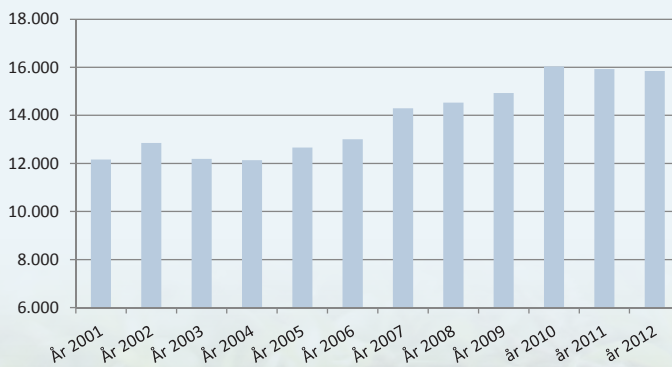
Samlet set er årets resultat tilfredsstillende. Resultatet skal dog ses i lyset af, at der er indkommet flere arveindtægter end budgetteret, mens Naturbutikkens resultat fortsat er utilfredsstillende, og medlemsindtægterne har heller ikke levet op til budgettet.

DOF har haft en vækst i omsætningen på 12 % i forhold til sidste år, primært som følge af øgede projektaktiviteter. Det vil derfor være nødvendigt at konsolidere foreningens økonomi i de kommende år ved at øge den disponible egenkapital. DOF ønsker, at flest mulige af foreningens midler arbejder aktivt for foreningens for-

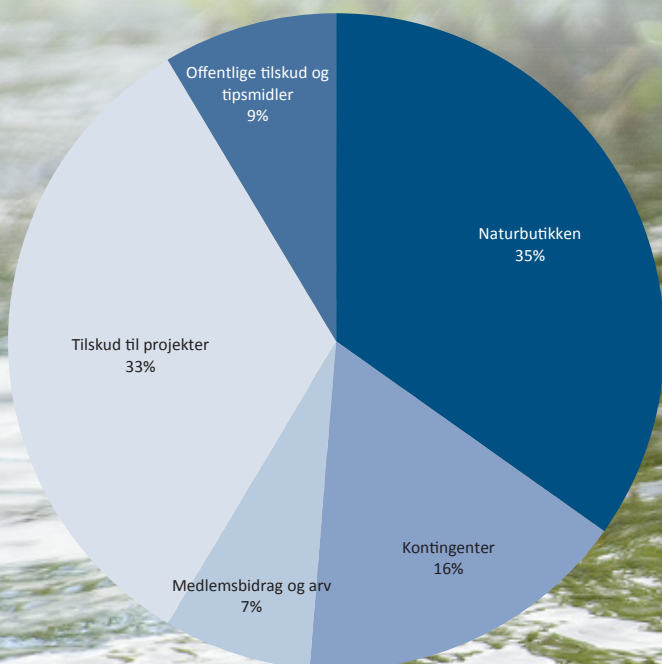
Perleugle.
Fotograf:
Johanna M.
Hartmann

Medlemsudvikling 2001-2012

Fordeling af indtægter

Nordisk lappedykker.
Fotograf: Peter Vadum

Hjejler. Fotograf: Albert Steen-Hansen

mål, men det er også nødvendigt at sikre, at DOF kan modstå eventuelle tab og underskud i svære år.

Odgaard-arven indgår nu ikke mere som en del af den bundne egenkapital, da pengene er øremærket til fuglestationsarbejde.

DOF har i 2012 modtaget arvemidler fra følgende boer:

- Tove Margrethe Frederiksen, 359.678 kr.
- Aase Reinhard, 152.999 kr.
- Karen Louise Givskov Gravesen, 25.000 kr.

Endvidere har DOF i 2012 modtaget brev om, at der er en arv på vej fra Charlotte Irmgard Mortensen. Arven forventes indbetalt i 2013.

I overensstemmelse med repræsentantskabets beslutning er en Rejsegarantipulje nedlagt, og puljens beløb på 327.120 kr. er tilbageført i 2012.

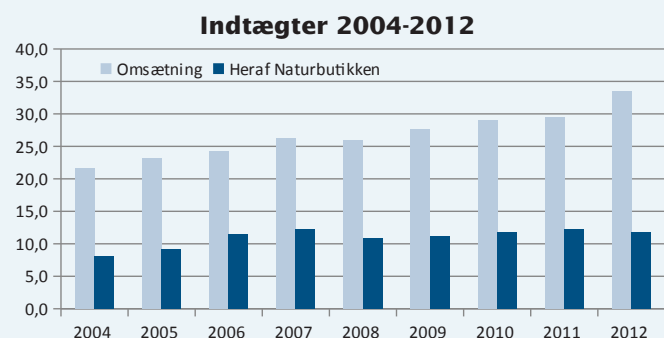
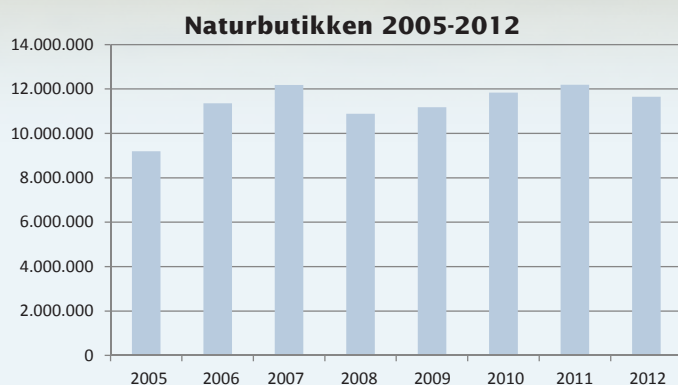
DOF har i 2012 indgået en ny samarbejdsaftale med Miljøministeren gældende fra 2013 for en 5-årig periode. Ministeriet støtter med aftalen DOF's fugle- og naturbeskyttelsesarbejde med 1,2 mio. kr. årligt.

Aage V. Jensen Naturfond har støttet DOF med 20,0 mio. kr. fordelt over 7 år til Atlas III-projektet, en landsdækkende undersøgelse af danske fugles udbredelse, både i yngletiden og om vinteren.

I 2012 er der startet et Hedehøg-vildtstribeprojekt med støtte fra Naturstyrelsen, Jagttegsmidlerne. Det samlede budget er på 679.000 kr. fordelt over 3 år.

Dyrenes Beskyttelse støtter DOF's arbejde med Hedehøgen med 120.000 kr. fordelt over en 3-årig periode.

DOF har på grund af skattereglerne i Indonesien ikke modtaget en del af det forventede overhead på projektet

i Harapan. Sagen kører nu mellem den danske ambassade i Indonesien og de indonesiske myndigheder. Sagen forventes først afsluttet i løbet af 2013, dvs. efter dette regnskabs afslutning. Det forventes ikke, at sagen får økonomiske konsekvenser for foreningen.

Naturbutikkens omsætning ligger på 11,7 mio. kr. mod 12,5 mio. kr. året før.

DOF har modtaget 579.500 kr. fra fonde. Hovedparten af disse midler har været øremærket til konkrete projekter.

DOF's likviditet har været sund hele året, og der har ikke været trukket på kassekrediten på noget tidspunkt i løbet af året.

DOF vil gerne takke alle de medlemmer, fonde, kunder i Naturbutikken og sponsorer, som i årets løb har støttet foreningens fugle- og naturbeskyttelsesarbejde.

Oversigt over fonde, organisationer m.m., som har støttet DOF økonomisk i 2012 med mere end 5.000 kr.

- Aage V. Jensen Naturfond
- Bodil Pedersen Fonden
- CISU tidl. Projektrådgivningen
- DANIDA, Udenrigsministeriet
- Dansk Tennis Fond
- DOF Vestjylland (støtte til DOFT)
- Dyrenes Beskyttelse
- 15. Juni Fonden
- Friluftsrådet
- Frimodt-Heineke Fonden
- Tømmerhandler Johannes Fogs Fond
- Karen Krieger Fonden
- Mava Foundation
- Miljøministeriet
- Naturstyrelsen

- Nikolai og Felix Fonden
- Otto Bruuns Fond
- Robert Storm Petersen og Ellen Margrethe Storm Petersens mindefond
- Rodox Fonden
- Royal Society for Protection of Birds
- Sam og Mia Jarris legat
- Simon Spies Fonden
- Styrelsen for Bibliotek og Medier
- Torben og Alice Frimodts Fond
- Villum Fonden
- WWF - Verdensnaturfonden
- Dyrefondet
- Det Bertouchske Familielegat

I perioden siden regnskabsårets afslutning og til dato er der ikke indtruffet begivenheder, som har betydning for foreningens økonomiske status.

I 2013 budgetteres der med et overskud i størrelsesordenen 400-500.000 kr.

(1.000 kr.)	År 2012	Budget 2012	År 2011
RESULTATOPGØRELSE			
Omsætning			
Kontingenter	5.520	5.803	5.418
Offentlige tilskud og tipsmidler	2.383	2.140	1.852
Fondsmidler	89	450	265
Naturbeskyttelsesbidrag	1.361	1.450	1.494
Arv og gaver	538	400	65
Danske projekter	5.608	6.163	3.688
Internationale projekter	5.299	7.380	3.891
Blade og medier	491	640	654
Naturbutikken	11.652	12.190	12.191
Diverse indtægter	382	375	6
Omsætning i alt	33.323	36.991	29.524
Tilskud, lokalafdelinger	-578	-677	-636
Omkostninger, danske projekter	-6.135	-6.763	-5.000
Omkostninger, internationale projekter	-5.697	-7.780	-4.115
Udvalg og grupper	-229	-247	-253
Blade og medier	-2.155	-2.155	-2.033
Vareforbrug, butikssalg	-7.404	-7.852	-7.878
Omkostninger i alt	-22.198	-25.474	-19.915
Bruttoresultat	11.125	11.517	9.609
Salgs- og distributionsomkostninger, butikssalg	-2.868	-2.968	-3.044
Administrationsomkostninger	-7.742	-7.925	-7.140
Ejendommen, Fuglenes Hus	-172	-234	-528
Resultat før finansielle poster	343	390	-1.103
Finansielle indtægter	26	50	48
Finansielle omkostninger	-6	-5	-6
ÅRETS RESULTAT	363	435	-1.061

(1.000 kr.)	År 2012	År 2011
AKTIVER		
Anlægsaktiver		
Materielle anlægsaktiver	8.159	8.148
Finansielle anlægsaktiver	1.519	1.477
Anlægsaktiver, i alt	9.678	9.625
Omsætningsaktiver		
Handelsvarer	2.800	3.329
Tilgodehavender	2.735	2.041
Værdipapirer	368	357
Likvide beholdninger	3.181	2.230
Omsætningsaktiver, i alt	9.084	7.957
AKTIVER, I ALT	18.762	17.582
PASSIVER		
Egenkapital		
Bunden egenkapital	1.475	1.794
Disponibel egenkapital	2.853	2.490
Egenkapital i alt	4.328	4.284
Gældsforpligtelser		
Langfristede gældsforpligtelser	3.851	3.915
Kortfristede gældsforpligtelser	10.583	9.383
Gældsforpligtelser, i alt	14.434	13.298
PASSIVER, I ALT	18.762	17.582

Fotograf: Claus Bonnerup

Politik med udsigt

Under et besøg på fugleøen Saltholm skrev miljøminister Ida Auken (SF) i september 2012 under på en aftale, som over de næste fem år giver Dansk Ornitologisk Forening (DOF) seks millioner til overvågning af truede engfugle og andre fuglearter, der er så truede, at de er i fare for at forsvinde fra Danmark. Derudover gør aftalen det muligt at følge bestandsudviklingen hos de mere almindelige danske fuglearter. DOF's formand Egon Østergaard var vært på turen, der ud over den formelle underskrivelse af samarbejdsaftalen også bød på afslappet fuglekigning og en kop kaffe i det fri.

Året igennem holdt DOF en række møder med ministrene i den nye regering. DOF's ledelse mødtes med miljøminister Ida Auken ved adskillige lejligheder. Fødevareminister Mette Gjerskov har også vist sig meget åben for politisk dialog, fx om adgangen til randzoner i landbrug og om EU's kommende landbrugsreform, et emne foreningen også havde lejlighed til at drøfte med Europaminister Nicolai Wammen i forbindelse med det danske formandskab i EU. I denne periode mødtes DOF også med energiminister Martin Lidegaard for at drøfte klimapolitik.

Forsidefoto: Sanglærke.
Fotograf: Ole Bornak
Copyright: DOF 2012
Layout og Tryk: www.SvendborgTryk.dk

Blandede kilder
Produktgruppe fra velforvaltede skove og andre kontrollerede kilder
www.fsc.org Cert.no. SW-COC-000727
© 1996 Forest Stewardship Council

► [Læs mere på www.dof.dk](http://www.dof.dk)

Dansk Ornitologisk Forening · Vesterbrogade 138-140 · 1620 København V · tlf. 33 28 38 00 · dof@dof.dk

